

Slutrapport, DEM-projekt

Når et projekt med medfinansiering fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses Decentrale Erhvervsfremmemidler (DEM) afsluttes, er det vigtigt at få beskrevet projektets vigtigste resultater og samlet op på de gode – og eventuelt mindre gode – erfaringer, der er indhøstet undervejs. Erfaringerne skal bruges til læring og input til at skabe endnu bedre og mere effektfulde projekter i fremtiden.

Projektets resultater og erfaringer skal beskrives af tilsagnsmodtager i den såkaldte **slutrapport**, der skal afleveres til Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse samtidig med det afsluttende regnskab for projektet.

NB: Hvis projektet slutevalueres af Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses evaluator, vil denne evalueringsrapport erstatte slutrapporten. Tilsagnsmodtager kan i så fald vælge at udarbejde sin egen slutrapport, men det er ikke noget krav.

Hvis projektet derimod ikke slutevalueres af Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses evaluator, skal tilsagnsmodtager sørge for at få udarbejdet slutrapporten.

Slutrapporten skal udfyldes i den nedenstående skabelon for at sikre sammenlignelighed på tværs af projekter.

Slutrapporten vil blive offentliggjort på [Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses hjemmeside](#).

Slutrapporten skal derfor skrives, så den kan læses og forstås af personer uden forudgående kendskab til projektet. Skriv gerne i et kort, klart og aktivt sprog. Og brug gerne underoverskrifter og punktopstillinger, som gør teksten overskuelig og læsevenlig.

Hvis projektet er evalueret af en ekstern evaluator, som projektet selv har udvalgt, kan resultaterne fra denne evaluering med fordel indarbejdes i slutrapporten.

Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, september 2021

Skabelon for slutrapport (max 10 sider)

Stamdata om projektet

Ud for "journalnummer" skrives projektets journalnummer hos Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

De samlede projektudgifter og medfinansieringen skal matche det endelige projektregnskab. Hvis tilsagnsmottager er i tvivl om medfinansieringen, bedes man kontakte Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Alle beløb bedes oplyst i hele kr.

Projekttitle: Revitalisering af havnemiljøerne i Destination SydkystDanmark og Sydhavsøerne

Journalnummer: TUR-20-0075

Projektperiode: 15-05-2020-31-07-2023

Samlede projektudgifter (kr.): 2.600.000

Medfinansiering fra DEM-midler (kr.): 1.300.000

1. Projektets formål og vigtigste partnere

Her beskrives kortfattet projektets formål, inkl. målgruppe. Herudover beskrives hvilke partnere (erhvervsfremmeaktører, uddannelses- og videninstitutioner, virksomheder mv.), der har bidraget til at gennemføre projektet, og hvilke roller partnerne hver især har udfyldt i projektet.

Formålet med projektet har været at forbedre havnemiljøer på Lolland, Falster, Sydsjælland og Møn. Projektet blev søgt i 2020, hvor et hårdt presset turismeerhverv havde brug for støtte til at videreudvikle deres potentiale og se nye muligheder. Havnene i området er dels knudepunkt for en række turismeaktører og de kan også trække gæster til fra både land og vand. For at havnene får noget ud af de mange besøgende, er det vigtigt at udvikle muligheder for, at der kan skabes en omsætning på havnene. Det har projektet forsøgt at løse via udviklingsplaner, netværk, test af ideer, afsøgning af nye overnatningsmuligheder, kommunikationsplan og kommunikationsmateriale.

Dansk Kyst og Naturturisme (DKNT) har været en vigtig partner i projektet og har bidraget med afgørende indsigt i forhold til udvikling af havnemiljøer. Derudover har DKNT stået for at afdække potentiale for autocamper-overnatninger på lystbådehavnene. Med manglende overnatningskapacitet og den øgede efterspørgsel fra autocampersegmentet, var det oplagt at afdække potentialet for yderligere udvikling. Dette har været en stor hjælp for havnene i området og i hele Danmark, da reglerne for mange var tvetydige. Men efter analysen ligger der en rapport, som både afdækker reglerne, mulighederne og inspirere til hvordan havnearealer kan benyttes bedst.

Visit Lolland-Falster og VisitSydsjælland-Møn har været ligeværdige partnere i projektet, selvom VisitSydsjælland-Møn er tilsagnsmottager. Hver har arbejdet med udviklingsplaner i området og i fællesskab udviklet kommunikationsplan. Der har været mange synergier til sideløbende projekter, hvor de to destinationer også arbejder sammen, bl.a. International Markedsføring og Datadrevet Destinationsudvikling.

2. Projektets vigtigste resultater/effekter

Her beskrives kort de vigtigste aktiviteter, som har været gennemført i projektet, de skabte output samt resultater/effekter. Med hensyn til resultater/effekter beskrives både de allerede skabte resultater/effekter og de resultater/effekter, som forventes at indtræffe, efter projektet er afsluttet.

Beskrivelsen af projektets aktiviteter, output og resultater/effekter skal tage udgangspunkt i den endelige ansøgning og det output- og effektskema, som tilsagnsmottager afleverer til Sekretariatet for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i forbindelse med projektets afslutning. Det er ikke nødvendigt at omtale alle indikatorer. Dog skal antal deltagende virksomheder/personer samt resultat-/effektindikatorer altid omtales. Vigtige resultater, som ikke er målt med indikatorer, bør også omtales.

Projektet startede med et omfattende screeningsarbejde, hvor alle havnene blev gennemgået ift. faciliteter, kapacitet, overnatningssteder og oplevelser i nærheden mv. Vi forventede at screene de 43 største havne, men for at få et mere komplet billede af området blev 70 havne screenet. Det omfattende screeningsdokument har gennem hele projektet fungeret både som et opslagsværk og som en baseline for havnenes tilstand.

Der blev først forventet udviklingsplaner for ti havne, hvilket i projektperiode to blev korrigeret til otte udviklingsplaner efter aftale med sagsbehandler. Disse otte planer har resulteret i at havnene har fået indblik i deres muligheder og har fået gode ideer til, hvordan både små og store tiltag kan forbedre havnemiljøet. På nogle af de større havne, hvor havneindustrien tidligere har fyldt meget, blev der foreslået lokale gå-ruter rundt på havnen med fortællinger om bygningernes tidligere formål. Dette var et stort ønske fra lokale aktører, som ikke ønskede at give afkald på havnens historiske perspektiv. På andre havne blev der fokuseret på, hvordan man kunne få flere cykelturister til at besøge havnene, hvordan der kunne skabes nye events eller hvordan man kunne lave flere opholdssteder, som gør havnemiljøet indbydende. Derudover er der lavet to omfattende udviklingsplaner, som, med yderligere finansiering uden for projektet, fokuserer på langsigtede udviklingspotentialer. Det betyder, at der nu ligger planer klar for større udviklingsmuligheder i havnene i Gedser og Nakskov, derudover ligger der havneudvidelsesplaner klar i Faxe Ladeplads. Vi vil med udgangspunkt i disse planer forvente, at der i de kommende år bliver endnu større fokus på det potentiale havnene har for turisterne og for lokalområdet.

Fokusset på havnenes udviklingspotentiale er vigtigt for fremtidens havne, men allerede nu er havnene klar til at modtage flere gæster fra vandet, men især også fra landsiden. Derfor blev der lavet en kommunikationsplan, som belyste hvordan destinationerne her og nu kunne skabe mere opmærksomhed på havnemiljøet. Med både kreative og klassiske kommunikationsløsninger er der nu lagt en plan for hvordan destinationerne kommunikerer om havnene og flere af initiativerne er allerede ført ud i virkeligheden.

Projektets effekter blev fastsat under Covid-19 pandemien, og det var derfor svært at kende udviklingen. Ligeledes er overnatningstallene præget af mere end projektets aktiviteter. Overnatningstallene for lystbådehavnene overgik i 2022 alle forventninger og vi oplevede en stor stigning. Her tælles både lystsejlere og autocampere med, og det er netop disse segmenter som projektet har haft fokus på. Tallene for 2023 er ikke endeligt opgjort endnu, men grundet en våd juli måned ser de knap så imponerende ud. Vi forventer dog at der i fremtiden vil komme flere overnattende gæster på havnene.

Effekterne om de generelle overnatningstal for danske og internationale gæster har været meget svingende, hvilket tydeligt skyldes Covid-19 pandemien og de dermed ændrede rejsemønstre. I 2021 var der fortsat ingen internationale gæster, men flere danske end forventet og i 2022 var det lige omvendt med flere internationale og færre danske gæster. Det er dermed svært at vurdere projektets effekt i og med at udefrakommende faktorer har haft så stor betydning.

2. Projektets vigtigste resultater/effekter

Disse tal smitter naturligvis af på omsætningen, som er udregnet ud fra døgnforbrug pr. overnatende gæst. Ifølge havnefogederne ved vi, at der er mange endagsgæster, men vi kender ikke med sikkerhed deres forbrug på havnene og i lokalområdet. Vi forventer dog, at de tiltag der er gjort i projektet, vil have en positiv effekt på omsætningen i de kommende år.

3. Erfaringer og læring

Her beskrives de vigtigste erfaringer og læring, som tilsagnsmottager og de øvrige partnere bag projektet har gjort sig, og som man bør holde sig for øje, hvis man skal gennemføre lignende projekter i fremtiden. De mindre gode erfaringer kan være mindst lige så vigtige at få beskrevet som de gode.

Fokus skal være på, om projektets effektkæde (årsags-virkningssammenhænge) hang sammen som ventet, dvs. førte de gennemførte aktiviteter til de forventede output og effekter? Hvis de gennemførte aktiviteter ikke førte til de forventede output og effekter, skyldtes det så, at en eller flere af de kritiske forudsætninger bag projektets effektkæde ikke holdt stik, eller var der tale om uforudsete udefrakommende faktorer (fx en økonomisk lavkonjunktur)?

Var nogle aktiviteter særligt succesfulde? Var der aktiviteter, som man ville udelade, tilføje eller gribe anderledes an, hvis man skulle gentage projektet?

Hvis projektet er evalueret, eller der er foretaget anden form for videnopsamling, kan dette med fordel indarbejdes i slutrapporten.

Mange lystbådehavne består af deres egne små minisamfund, hvor der er mange forskellige interesser, der er f.eks. både lystsejlere, fiskere, vandsport, kunsthåndværk og restauranter/cafeer. Det betyder, at når man arbejder med udviklingen af havnene, er det vigtigt at starte på havnens præmisser og ud fra den forudsætning der er i den enkelte havn. Hvis man arbejder ud fra en nedefra og op præmis, kan man nå en helt unik udvikling, hvor det hele spiller sammen, der kan dog også ske det modsatte, hvis man starter med at komme med alle sine egne gode udviklingsideer. Dette er en vigtig læring, som vi tager med i det videre arbejde med havnemiljøer.

I forlængelse heraf var der i starten også tænkt netværksaktiviteter ind i projektet i form af produktkendskabsture. Her havde vi en ide om de gavnlige effekter, det ville have for havnefogeder og andre interessenter i én havn at besøge de andre havne. Vi oplevede, at der var stor velvilje ift. at besøge andre havne, men at det i praksis ikke var muligt. Arbejdet i lystbådehavnene er ekstremt sæsonbetonet og havnefogederne arbejder meget i sæsonen og har mere fritid udenfor sæsonen. Derudover ville mange på havnene hellere prioritere det netværk, som skulle styrkes på den enkelte havn fremfor at besøge øvrige havne i destinationen. Derfor er vi glade for, at projektet fik mulighed for at tænke netværksaktiviteterne på en ny måde og i stedet kunne bidrage med at styrke netværket mellem interessenter på havnen.

Overordnet set mener vi fortsat, at effektkæden i projektet hang sammen dog udfordret af Covid-19, som ændrede rejsemønstrene. Kombinationen i at projektet både havde et udviklingsperspektiv og lavede en kommunikationsplan betyder, at resultaterne hurtigt bliver synlige. Dette er naturligvis også eftersom kommunikationsplanen blev eksekveret sideløbende med projektet, uden at være en støtteberettiget aktivitet.

3. Erfaringer og læring

4. Forankring/videreførelse efter projektperioden

Her beskrives, hvordan projektets resultater videreføres og videreudvikles, når tilskuddet udløber, og hvilke konkrete tiltag der er gjort for at forankre projektets erfaringer og resultater.

Otte havne har fået en individuel potentialeplan/udviklingsplan, hvilket betyder, at de gode ideer og planer nu ligger klar ved havnene. Der er naturligvis en del, der skal eksekveres i denne sammenhæng, som både kræver tid og økonomiske ressourcer. Flere havne er dog godt i gang og arbejder videre mod større udviklingsmuligheder.

I forlængelse af kommunikationsplanen er der blevet lavet kommunikationsmateriale, hvilket betyder at projektpartnerne kan fortsætte kommunikationsarbejdet med havnene. Der arbejdes hele tiden på at få flere gæster til havnene og at der bliver skabt gode oplevelser, som kan øge havnenes omsætning.

Med baggrund i projektet er tilsagnsmotager kommet med i en InterReg South Baltic ansøgning omkring maritime oplevelser. Ansøgningen indsendes i ultimo 2023, og vil give grobund for at arbejde endnu mere med havnenes potentialer for flere gæster.

Projektpartnerens samarbejde fortsætter i øvrige DEM projekter bl.a. i SMA-Z (Strategic Marketing Alliance – Zealand). Her har dette projekt medvirket til det gode samarbejde mellem Visit Lolland-Falster og VisitSydsjælland-Møn og gjort det tydeligt, at der er og bør være et stærkt fællesskab blandt destinationsselskaberne.

Den/de tegningsberettigede for tilsagnsmottager¹:

For- og efternavn	Dato og underskrift

¹ Hvis du har en bemyndigelse fra den tegningsberettigede til at underskrive perioderegnskaber, kan du også underskrive slutrapporten.